

Dz. U. 2019 poz. 1591**OBWIESZCZENIE
MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 19 lipca 2019 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o restytucji narodowych dóbr kultury

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (Dz. U. poz. 1086), z uwzględnieniem zmiany wprowadzonej ustawą z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz. U. poz. 770) oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 18 lipca 2019 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity ustawy nie obejmuje:

- 1) art. 54–63 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (Dz. U. poz. 1086), które stanowią:

„Art. 54. W ustawie z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1506 i 1948) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 14 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Przepisy ust. 1–3 nie mają zastosowania do materiałów archiwalnych przywiezionych do kraju z zastrzeżeniem ich zwrotu oraz do materiałów archiwalnych podlegających zwrotowi z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 26 i art. 43 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (Dz. U. poz. 1086).”;

- 2) uchyla się art. 14a;

- 3) art. 14b otrzymuje brzmienie:

„Art. 14b. Prowadzenie spraw o zwrot materiałów archiwalnych wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej reguluje ustawa z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury.”;

- 4) w art. 21 w ust. 1 w pkt 10 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 11 w brzmieniu:

„11) wykonywanie zadań określonych w przepisach ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury.”.

Art. 55. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, z późn. zm.^{a)}) w art. 19 w ust. 1 po pkt 3a dodaje się pkt 3b w brzmieniu:

„3b) określonych w rozdziale 11 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z późn. zm.^{b)}), w rozdziale 5 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1506 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 1086), w rozdziale 5a ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2017 r. poz. 972 i 1086), w rozdziale 11a ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2012 r. poz. 642 i 908, z 2013 r. poz. 829 oraz z 2017 r. poz. 60 i 1086) oraz w rozdziale 6 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (Dz. U. poz. 1086).”.

Art. 56. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1643, 1948 i 1955 oraz z 2017 r. poz. 60, 244 i 768) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 w ust. 2 w pkt 4 lit. c otrzymuje brzmienie:

^{a)} Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1948 i 1955 oraz z 2017 r. poz. 60, 244, 708 i 768.

^{b)} Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 397, 774 i 1505, z 2016 r. poz. 1330, 1887 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 60 i 1086.

- „c) przestępstw i wykroczeń pozostających w związku z przekraczaniem granicy państwowej lub przemieszczaniem przez granicę państwową towarów oraz wyrobów akcyzowych podlegających obowiązkowi oznaczania znakami akcyzy, jak również przedmiotów określonych w przepisach o broni i amunicji, o materiałach wybuchowych, o prekursorach materiałów wybuchowych podlegających ograniczeniom, o bibliotekach, o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, o narodowym zasobie archiwalnym, o przeciwdziałaniu narkomanii oraz o ewidencji ludności i dowodach osobistych,”;
- 2) w art. 9e w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
- „4) określonych w art. 183 § 2, 4 i 5, art. 184 § 1 i 2, art. 263 § 1 i 2, art. 278 § 1, art. 291 § 1 i art. 306 Kodeksu karnego, art. 55 i art. 56 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 r. poz. 783), a także art. 44 i art. 46a ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. z 2017 r. poz. 1000), art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z późn. zm.^o), art. 11–13 ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o bezpieczeństwie obrotu prekursorami materiałów wybuchowych (Dz. U. poz. 669 i 1948), art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1506 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 1086), art. 34a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2017 r. poz. 972 i 1086) oraz art. 29a ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2012 r. poz. 642 i 908, z 2013 r. poz. 829 oraz z 2017 r. poz. 60 i 1086), jeżeli przestępstwa te pozostają w związku z przemieszczaniem przedmiotów przestępstwa przez granicę państwową,”.

Art. 57. W ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2017 r. poz. 972) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 24 dodaje się ust. 6 i 7 w brzmieniu:
- „6. W przypadku wydania na podstawie art. 39 ust. 1 lub art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (Dz. U. poz. 1086) pozwolenia na stały wywóz za granicę rzeczy wpisanej do inwentarza muzealiów muzeum będącego instytucją kultury skreśla się ją z inwentarza z dniem, w którym wywóz stał się dopuszczalny.
7. W przypadku wydania wyroku nakazującego zwrot na terytorium państwa Unii Europejskiej rzeczy wpisanej do inwentarza muzealiów muzeum będącego instytucją kultury, stanowiącej zagraniczne narodowe dobro kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury, skreśla się ją z inwentarza z dniem, w którym wyrok stał się prawomocny.”;
- 2) po art. 29 dodaje się art. 29a w brzmieniu:
- „Art. 29a. 1. Muzealia, które nie stanowią zabytków w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wpisane do inwentarza muzealiów w muzeach będących instytucjami kultury nie mogą być wywożone za granicę na stałe, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 26 i art. 42 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury, gdy wywóz odbywa się w wykonaniu prawomocnego wyroku nakazującego zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1 tej ustawy, na terytorium państwa Unii Europejskiej albo na podstawie pozwoleń, o których mowa w art. 39 ust. 1 lub art. 43 ust. 1 tej ustawy.
2. Muzealia, które nie stanowią zabytków w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wpisane do inwentarza muzealiów w muzeach będących instytucjami kultury mogą być czasowo wywożone za granicę po uzyskaniu:
- 1) jednorazowego pozwolenia na czasowy wywóz muzealium za granicę albo
 - 2) wielokrotnego pozwolenia indywidualnego na czasowy wywóz muzealium za granicę, albo
 - 3) wielokrotnego pozwolenia ogólnego na czasowy wywóz muzealium za granicę.
3. Do pozwoleń, o których mowa w ust. 2, stosuje się odpowiednio przepisy art. 53–57 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
4. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia:
- 1) zakres danych, które zawierają wnioski o wydanie pozwoleń, o których mowa w ust. 2,
 - 2) dokumenty dołączane do wniosków, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2,
 - 3) wzory pozwoleń, o których mowa w ust. 2

^o Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 397, 774 i 1505, z 2016 r. poz. 1330, 1887 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 60 i 1086.

– uwzględniając potrzebę zapewnienia skutecznej identyfikacji muzealiów, o których mowa w ust. 2, oraz konieczność wskazania we wniosku o wydanie pozwolenia, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, imienia i nazwiska przynajmniej 2 osób uprawnionych do podpisania wykazu wywożonych muzealiów dołączanego do tego pozwolenia.”;

- 3) po art. 34 dodaje się rozdział 5a w brzmieniu:

„Rozdział 5a

Przepis karny

Art. 34a. 1. Kto bez pozwolenia wywozi za granicę muzealium, które nie stanowi zabytku w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wpisane do inwentarza muzealiów w muzeum będącym instytucją kultury lub po wywiezieniu go za granicę nie sprowadza do kraju w okresie ważności pozwolenia,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

4. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 sąd orzeka, a w razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd może orzec, nawiązkę na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami w wysokości od trzykrotnego do trzydziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia przewidzianego w przepisach o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.”.

Art. 58. W ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2012 r. poz. 642 i 908, z 2013 r. poz. 829 oraz z 2017 r. poz. 60) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po art. 6 dodaje się art. 6a w brzmieniu:

„Art. 6a. 1. Materiały biblioteczne wchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego, które nie stanowią zabytków w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z późn. zm.^{d)}), nie mogą być wywożone za granicę na stałe, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 26 i art. 42 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (Dz. U. poz. 1086), gdy wywóz odbywa się w wykonaniu prawomocnego wyroku nakazującego zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1 tej ustawy, na terytorium państwa Unii Europejskiej albo na podstawie pozwoleń, o których mowa w art. 39 ust. 1 lub art. 43 ust. 1 tej ustawy.

2. Materiały biblioteczne wchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego, które nie stanowią zabytków w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, mogą być czasowo wywożone za granicę po uzyskaniu:

- 1) jednorazowego pozwolenia na czasowy wywóz materiału bibliotecznego za granicę albo
- 2) wielokrotnego pozwolenia indywidualnego na czasowy wywóz materiału bibliotecznego za granicę, albo
- 3) wielokrotnego pozwolenia ogólnego na czasowy wywóz materiału bibliotecznego za granicę.

3. Pozwolenia, o których mowa w ust. 2, wydaje Dyrektor Biblioteki Narodowej.

4. Do pozwoleń, o których mowa w ust. 2, stosuje się odpowiednio przepisy art. 53–57 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

5. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) zakres danych, które zawierają wnioski o wydanie pozwoleń, o których mowa w ust. 2,
- 2) dokumenty dołączane do wniosków, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2,
- 3) wzory pozwoleń, o których mowa w ust. 2

– uwzględniając potrzebę zapewnienia skutecznej identyfikacji materiałów bibliotecznych, o których mowa w ust. 2, oraz wskazania we wniosku o wydanie pozwolenia, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, imienia i nazwiska

^{d)} Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 397, 774 i 1505, z 2016 r. poz. 1330, 1887 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 60 i 1086.

przynajmniej 2 osób uprawnionych do podpisania wykazu wywożonych materiałów bibliotecznych dołączanego do tego pozwolenia.”;

- 2) po art. 29 dodaje się rozdział 11a w brzmieniu:

„Rozdział 11a

Przepis karny

Art. 29a. 1. Kto bez pozwolenia wywozi za granicę materiał biblioteczny, który nie stanowi zabytku w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, znajdujący się w narodowym zasobie bibliotecznym lub po wywiezieniu go za granicę nie sprowadza do kraju w okresie ważności pozwolenia, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

4. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 sąd orzeka, a w razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd może orzec, nawiązkę na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami w wysokości od trzykrotnego do trzydziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2017 r. poz. 847).”.

Art. 59. W ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 888) w art. 14 w ust. 1 w pkt 12 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 13 w brzmieniu:

„13) restytucji dóbr kultury, w tym zwrotu dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”.

Art. 60. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1483 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 244 i 768) w art. 31 w ust. 1 po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:

„6a) określonych w rozdziale 11 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z późn. zm.^{e)}), w rozdziale 5 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1506 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 1086), w rozdziale 6 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (Dz. U. poz. 1086), w rozdziale 5a ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2017 r. poz. 972 i 1086) oraz w rozdziale 11a ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2012 r. poz. 642 i 908, z 2013 r. poz. 829 oraz z 2017 r. poz. 60 i 1086),”.

Art. 61. W ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z późn. zm.^{f)}) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 10 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Zabytek ruchomy stanowiący dobro kultury, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (Dz. U. poz. 1086), podlega z urzędu wpisowi do rejestru. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego informuje wojewódzkiego konserwatora zabytków o zaistnieniu podstaw do wpisu zabytku do rejestru, przekazując dane zabytku i dokumenty niezbędne do dokonania wpisu.”;

- 2) w art. 14a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Na Listę Skarbów Dziedzictwa wpisuje się zabytek ruchomy o szczególnej wartości dla dziedzictwa kulturowego zaliczany do jednej z następujących kategorii:

- 1) zabytków archeologicznych, które mają więcej niż 100 lat, wchodzą w skład zbiorów archeologicznych lub zostały pozyskane w wyniku badań archeologicznych lub przypadkowych odkryć,

^{e)} Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 397, 774 i 1505, z 2016 r. poz. 1330, 1887 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 60 i 1086.

^{f)} Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 397, 774 i 1505, z 2016 r. poz. 1330, 1887 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 60.

- 2) elementów stanowiących integralną część zabytków architektury, wystroju wnętrz, pomników, posągów i dzieł rzemiosła artystycznego, które mają więcej niż 100 lat,
 - 3) wykonanych ręcznie dowolną techniką i na dowolnym materiale dzieł malarstwa, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 4 i 5, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 150 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
 - 4) wykonanych ręcznie na dowolnym materiale akwareli, gwaszy i pasteli, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 30 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
 - 5) mozaik, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 1 i 2, oraz rysunków wykonanych ręcznie przy użyciu dowolnej techniki i na dowolnym materiale, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 15 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
 - 6) oryginalnych dzieł grafiki i matryc do ich wykonania oraz oryginalnych plakatów, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 15 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
 - 7) oryginalnych rzeźb, posągów lub ich kopii wykonanych tą samą techniką co oryginał, nieobjętych kategorią wskazaną w pkt 1, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 50 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
 - 8) fotografii, filmów oraz ich negatywów, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 15 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
 - 9) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach inkunabułów i manuskryptów oraz map i partytur muzycznych, liczących więcej niż 50 lat, które nie są własnością ich twórców,
 - 10) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach książek, które mają więcej niż 100 lat i ich wartość jest wyższa niż 50 000 euro,
 - 11) map drukowanych, które mają więcej niż 200 lat,
 - 12) środków transportu, które mają więcej niż 75 lat i ich wartość jest wyższa niż 50 000 euro,
 - 13) innych kategorii, niewymienionych w pkt 1–12, obejmujących zabytki, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 50 000 euro
- na podstawie decyzji wydanej przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, z urzędu albo na wniosek właściciela zabytku ruchomego.”;
- 3) w art. 14b ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Z Listy Skarbów Dziedzictwa skreśla się zabytek ruchomy, który przestał być zaliczany do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2.”;
 - 4) w art. 23 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wojewódzki konserwator zabytków, organy Policji, Straży Granicznej, Krajowa Administracja Skarbowa, prokuratura oraz dyrektorzy muzeów i bibliotek, będących instytucjami kultury są obowiązani niezwłocznie przekazywać, w celu ujęcia w wykazie, Generalnemu Konserwatorowi Zabytków informacje o zabytku skradzionym lub wywiezionym za granicę niezgodnie z prawem.”;
 - 5) w art. 37a:
 - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Pracami konserwatorskimi, pracami restauratorskimi lub badaniami konserwatorskimi, prowadzonymi przy zabytkach wpisanych do rejestru kieruje osoba, która ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, w zakresie konserwacji i restauracji dzieł sztuki lub konserwacji zabytków oraz która po rozpoczęciu studiów drugiego stopnia lub po zaliczeniu szóstego semestru jednolitych studiów magisterskich przez co najmniej 9 miesięcy brała udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2.”;
 - b) użyte w ust. 2 w części wspólnej wyrazy „art. 64 ust. 1” zastępuje się wyrazami „art. 14a ust. 2”;
 - 6) użyte w art. 37g w ust. 1 i w art. 37h w ust. 2 wyrazy „art. 64 ust. 1” zastępuje się wyrazami „art. 14a ust. 2”;
 - 7) w art. 51 w ust. 4 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– nie mogą być wywożone za granicę na stałe, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 26 i art. 42 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury, gdy wywóz odbywa się w wykonaniu prawomocnego wyroku nakazującego zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1 tej

ustawy, na terytorium państwa Unii Europejskiej albo na podstawie pozwoleń, o których mowa w art. 39 ust. 1 lub art. 43 ust. 1 tej ustawy.”;

8) w art. 59 w ust. 1:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zabytki nieobjęte kategoriami, o których mowa w art. 51 ust. 1, niewpisane do rejestru albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, albo inwentarzy muzeów albo niewchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego;”;

b) po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) zabytki podlegające zwrotowi na terytorium państwa Unii Europejskiej na podstawie prawomocnego wyroku nakazującego zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury;”;

c) pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) dzieła twórców żyjących niewpisane do inwentarzy muzeów albo niewchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego;”;

d) po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:

„6a) dzieła twórców żyjących podlegające zwrotowi na terytorium państwa Unii Europejskiej na podstawie prawomocnego wyroku nakazującego zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury;”;

9) po art. 59 dodaje się art. 59a w brzmieniu:

„Art. 59a. 1. Podmiot gospodarczy wyspecjalizowany w zakresie obrotu zabytkami na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwany dalej „podmiotem prowadzącym księgę ewidencyjną”, jest obowiązany do prowadzenia księgi ewidencyjnej zabytków przyjętych lub oferowanych do zbycia, zwaną dalej „księgą ewidencyjną”, zarówno na własną rzecz, jak i na rzecz innych osób, o wartości przekraczającej 10 000 zł, a także ekspertyz wydanych przez ten podmiot, w szczególności ocen wskazujących czas powstania zabytku i wycen zabytku, o których mowa w art. 59 ust. 3 pkt 1 i 2.

2. Księga ewidencyjna zawiera:

- 1) dane umożliwiające identyfikację i określenie wartości zabytku;
- 2) dane zbywcy oraz nabywcy zabytku, a także osób pośredniczących w zbyciu i nabyciu zabytku, w tym osób reprezentujących osoby prawne;
- 3) dane osoby, na rzecz której została wydana ekspertyza, o której mowa w ust. 1;
- 4) oryginał lub odpis dokumentu poświadczającego nabycie zabytku przez podmiot prowadzący księgę ewidencyjną wraz z ceną zakupu, a ponadto Jednolitego Dokumentu Administracyjnego (SAD) lub innego dokumentu potwierdzającego dopuszczenie do obrotu w przypadku, jeżeli podmiot ten nabył zabytek poza obszarem celnym Unii Europejskiej;
- 5) odpis faktury lub innego dokumentu poświadczającego zbycie zabytku wraz z ceną sprzedaży;
- 6) odpis ekspertyzy, o której mowa w ust. 1;
- 7) oświadczenie zbywcy dotyczące pochodzenia zabytku i sposobu nabycia go przez zbywcę;
- 8) oświadczenie podmiotu prowadzącego księgę ewidencyjną dotyczące czynności powziętych w celu weryfikacji, czy zabytek nie pochodzi z przestępstwa ani nie został wyprowadzony z terytorium państwa Unii Europejskiej lub państwa trzeciego z naruszeniem prawa, ze wskazaniem informacji uzyskanych z dostępnych rejestrów, wykazów i baz danych.

3. Dane osób, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3, w odniesieniu do osób fizycznych obejmują:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) numer identyfikacji podatkowej (NIP) lub numer PESEL;
- 3) w odniesieniu do cudzoziemców i osób niemających numerów, o których mowa w pkt 2, adres zamieszkania oraz serię i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość.

4. Osobą uprawnioną do dokonywania wpisów w księgę ewidencyjną jest każda osoba uprawniona do reprezentowania podmiotu prowadzącego księgę ewidencyjną lub osoba przez nią do tego upoważniona.

5. Księgę ewidencyjną podmiot obowiązany do jej prowadzenia przechowuje przez okres prowadzenia działalności.

6. Jeżeli podmiot prowadzący księgę ewidencyjną nie jest podmiotem, o którym mowa w art. 42 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, ani też księga ewidencyjna nie wchodzi w skład państwowego zasobu archiwalnego, do księgi tej stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach dotyczące ewidencjonowanego niepaństwowego zasobu archiwalnego.

7. Policja i Krajowa Administracja Skarbowa mogą na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub z urzędu dokonywać czynności wyjaśniających mających na celu sprawdzenie wykonywania obowiązku prowadzenia księgi ewidencyjnej i prawidłowości jej prowadzenia. W czynnościach wyjaśniających może wziąć udział upoważniony przedstawiciel ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

8. Podmiot prowadzący księgę ewidencyjną jest obowiązany na każde wezwanie niezwłocznie udostępnić tę księgę sądom powszechnym, sądom administracyjnym oraz organom i podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 1, art. 5 ust. 1, art. 12 ust. 5 i art. 41 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury, a także innym podmiotom wydającym pozwolenia na wywóz zabytków za granicę.

9. Podmiot prowadzący księgę ewidencyjną jest obowiązany wydać odpis lub kopię wpisu, a także odpis lub kopię oświadczeń, o których mowa w ust. 2 pkt 7 i 8, zbywcy lub nabywcy zabytku objętego wpisem, lub osobie, na której rzecz wydał ekspertyzę objętą wpisem, na żądanie tych osób.

10. Archiwum państwowe, do którego przekazano księgę ewidencyjną celem archiwizowania zgodnie z ust. 6, udostępnia ją podmiotowi prowadzącemu tę księgę ewidencyjną, organom lub podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 1, art. 5 ust. 1, art. 12 ust. 5 i art. 41 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury, a także innym podmiotom wydającym pozwolenia na wywóz zabytków za granicę, oraz osobom, o których mowa w ust. 9.

11. Przed dokonaniem pierwszego wpisu podmiot prowadzący księgę ewidencyjną przedkłada księgę ewidencyjną oraz kolejne jej tomy wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków właściwemu dla miejsca siedziby tego podmiotu celem nadania księdze ewidencyjnej i kolejnemu tomowi numeru ewidencyjnego.

12. Wojewódzki konserwator zabytków, o którym mowa w ust. 11, prowadzi ewidencję przedłożonych mu ksiąg ewidencyjnych, która zawiera:

- 1) numer ewidencyjny, datę jego nadania oraz liczbę stron księgi ewidencyjnej lub kolejnego tomu księgi ewidencyjnej;
- 2) imię i nazwisko lub nazwę (firmę) podmiotu prowadzącego księgę ewidencyjną.

13. Ewidencja ksiąg ewidencyjnych jest dokumentem stanowiącym materiał archiwalny podlegający przekazaniu do właściwego archiwum państwowego zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

14. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, wzór księgi ewidencyjnej, szczegółowy sposób jej prowadzenia i przechowywania oraz dokumentację dołączaną do księgi ewidencyjnej, uwzględniając konieczność zapewnienia przejrzystości i kompletności zapisu informacji znajdujących się w księdze ewidencyjnej, a także bezpieczeństwa danych zawartych w księdze ewidencyjnej.”;

10) uchyla się rozdział 6;

11) art. 95 otrzymuje brzmienie:

„Art. 95. 1. W sprawach cywilnych związanych z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego, w tym zbiorów publicznych, restytucją dóbr kultury, w tym zwrotem dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego posiada uprawnienia przewidziane dla prokuratora przepisami Kodeksu postępowania cywilnego.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzki konserwator zabytków mogą występować na zasadach przewidzianych dla pokrzywdzonego i oskarżyciela posiłkowego w postępowaniu karnym w sprawach dotyczących czynów zabronionych zagrażających ochronie zabytków, dziedzictwu kulturowemu, w tym zbiorom publicznym, restytucji dóbr kultury, w tym zwrotowi dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności czynów określonych w rozdziale 11.

3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzki konserwator zabytków mogą w sprawach ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego, w tym zbiorów publicznych, restytucji dóbr kultury, w tym zwrotu dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej

Polskiej, występować na prawach strony w postępowaniu administracyjnym oraz na prawach oskarżyciela publicznego w postępowaniu w sprawach o wykroczenia.”;

12) po art. 119 dodaje się art. 119a w brzmieniu:

„Art. 119a. Kto wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi nie prowadzi księgi ewidencyjnej albo prowadzi ją w sposób nierzetelny lub niezgodny z prawdą,
podlega karze grzywny.”;

13) w art. 120 wyrazy „art. 110–119” zastępuje się wyrazami „art. 110–119a”.

Art. 62. W ustawie z dnia 19 marca 2004 r. – Prawo celne (Dz. U. z 2016 r. poz. 1880 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 379) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 31 dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

„7. W przypadku gdy zajęty towar jest dobrem kultury w rozumieniu ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (Dz. U. poz. 1086), organ celny przekazuje go w depozyt instytucji kultury wskazanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.”;

2) w art. 32 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, stosuje się przepisy art. 31 ust. 2 i 7.”.

Art. 63. W ustawie z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. poz. 1947, z późn. zm.⁸⁾) w art. 33 w ust. 1 w pkt 10:

1) po lit. b dodaje się lit. ba w brzmieniu:

„ba) art. 34a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2017 r. poz. 972 i 1086),”;

2) po lit. d dodaje się lit. da w brzmieniu:

„da) art. 29a ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2012 r. poz. 642 i 908, z 2013 r. poz. 829 oraz z 2017 r. poz. 60 i 1086),”;

2) art. 52 i art. 54 ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz. U. poz. 770), które stanowią:

„Art. 52. 1. Do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Do postępowań, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 29 i art. 30 stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Jeżeli przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy powstały okoliczności uprawniające do złożenia wniosku, o którym mowa w art. 49 ust. 2b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1277, 1343, 1452 i 1910 oraz z 2018 r. poz. 398), do tego wniosku i jego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe.”

„Art. 54. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.”.

Marszałek Sejmu: *M. Kuchciński*

⁸⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 2255 oraz z 2017 r. poz. 88, 244, 379, 708 i 768.

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej
Polskiej z dnia 19 lipca 2019 r. (poz. 1591)

USTAWA

z dnia 25 maja 2017 r.

o restytucji narodowych dóbr kultury¹⁾

Rozdział I

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa organy właściwe do spraw restytucji dóbr kultury prowadzonej przez Rzeczpospolitą Polską na jej terytorium i za granicą, postępowanie z dobrami kultury wyprowadzonymi z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także organy właściwe do spraw restytucji prowadzonej w stosunku do dóbr kultury znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez państwa obce i cudzoziemców oraz postępowanie w sprawie zwrotu dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej innego niż Rzeczpospolita Polska.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) dobro kultury – zabytek w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2067 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 730), rzecz ruchomą niebędącą zabytkiem, a także ich części składowe lub zespoły, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na ich wartość artystyczną, historyczną lub naukową, lub ze względu na ich znaczenie dla dziedzictwa i rozwoju kulturalnego;
- 2) restytucja dobra kultury prowadzona przez Rzeczpospolitą Polską – działania podejmowane przez organy państwa lub inne jednostki sektora finansów publicznych w celu odzyskania, w tym zwrotu, dobra kultury utraconego przez obywatela polskiego, osobę prawną lub przez jednostkę organizacyjną mającą siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub przez podmiot utworzony na podstawie prawa państwa obcego prowadzący działalność w zakresie ochrony lub upowszechniania polskiego dziedzictwa narodowego, lub dobra kultury znajdującego się w chwili utraty lub w późniejszym czasie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również w stosunku do którego Rzeczpospolita Polska uprawniona jest do żądania jego zwrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie prawa międzynarodowego, prawa Unii Europejskiej lub prawa krajowego państw obcych, lub dobra kultury, które zostało wyprowadzone z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z naruszeniem prawa;
- 3) dobro kultury wyprowadzone z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – dobro kultury:
 - a) które zostało przemieszczone poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek II wojny światowej lub w związku z nią,
 - b) którego wywóz nastąpił z naruszeniem obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej przepisów regulujących wywóz za granicę rzeczy będących w rozumieniu tych przepisów zabytkami, wykopaliskami lub znaleziskami, dziełami sztuki plastycznej albo przedmiotami o wartości artystycznej, historycznej lub kulturalnej, dobrami kultury, materiałami archiwalnymi, muzealiami lub materiałami bibliotecznymi, niezależnie od czasu, kiedy wywóz nastąpił,
 - c) którego wywóz nastąpił w następstwie kradzieży lub przywłaszczenia,
 - d) którego wywóz nastąpił z naruszeniem rozporządzenia Rady (WE) nr 116/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie wywozu dóbr kultury (Dz. Urz. UE L 39 z 10.02.2009, str. 1),
 - e) którego wywóz czasowy z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nastąpił zgodnie z prawem, jednakże nie zostało ono przywiezione z powrotem w terminie lub jeżeli naruszone zostały inne warunki jego czasowego wywozu;
- 4) narodowe dobro kultury RP:
 - a) zabytek, o którym mowa w art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, albo
 - b) zabytek, o którym mowa w art. 51 ust. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, niebędący zabytkiem, o którym mowa w lit. a, albo

¹⁾ Niniejsza ustawa wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/60/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie zwrotu dóbr kultury wyprowadzonych niezgodnie z prawem z terytorium państwa członkowskiego, zmieniającą rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 (Dz. Urz. UE L 159 z 28.05.2014, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 147 z 12.06.2015, str. 24).

- c) materiał archiwalny wchodzący w skład narodowego zasobu archiwalnego, o którym mowa w art. 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2019 r. poz. 553 i 730), albo
 - d) rzecz niebędąca zabytkiem, o ile jest wpisana do inwentarza muzealiów w muzeach będących instytucjami kultury w rozumieniu art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1983 oraz z 2019 r. poz. 115 i 730), albo
 - e) materiał biblioteczny niebędący zabytkiem, zaliczany do narodowego zasobu bibliotecznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2018 r. poz. 574 i 1669);
- 5) zagraniczne narodowe dobro kultury – sklasyfikowane lub zdefiniowane przez państwo członkowskie Unii Europejskiej inne niż Rzeczpospolita Polska, na podstawie ustawodawstwa tego państwa lub obowiązujących w nim procedur administracyjnych, jako narodowe dobro kultury o wartości artystycznej, historycznej lub archeologicznej w rozumieniu art. 36 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej;
- 6) zbiory publiczne – ogół zabytków i innych dóbr kultury stanowiących własność:
- a) Skarbu Państwa,
 - b) jednostek sektora finansów publicznych,
 - c) organizacji pozarządowych oraz podmiotów, o których mowa odpowiednio w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688), realizujących zadania publiczne w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
 - d) innych podmiotów wykorzystujących środki publiczne lub dysponujących tymi środkami w okresie obowiązywania niniejszej ustawy, lub też dysponujących zabytkami lub innymi dobrami kultury, które są lub były w tym okresie utrzymywane, pośrednio lub bezpośrednio, w tym przez zabezpieczanie lub opracowywanie, ze środków publicznych;
- 7) system IMI – dostosowany do obszaru zwrotu dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej moduł elektronicznego systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1024/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym i uchylającym decyzję Komisji 2008/49/WE („rozporządzenie w sprawie IMI”) (Dz. Urz. UE L 316 z 14.11.2012, str. 1, z późn. zm.²⁾);
- 8) zwrot dobra kultury – wydanie dobra kultury wraz z przemieszczeniem go na terytorium państwa dochodzącego zwrotu.

Art. 3. 1. Organem właściwym do spraw restytucji dóbr kultury prowadzonej przez Rzeczpospolitą Polską, w tym zwrotu narodowych dóbr kultury RP wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz do spraw restytucji dóbr kultury prowadzonej przez państwo obce lub cudzoziemców, w tym zwrotu dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej innego niż Rzeczpospolita Polska, zwanego dalej „państwem Unii Europejskiej”, lub innego państwa obcego, jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego:

- 1) reprezentuje Rzeczpospolitą Polską przed organami i sądami państw obcych, w tym państw Unii Europejskiej, a także wobec cudzoziemców, zagranicznych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, w sprawach dotyczących restytucji dóbr kultury, w tym zwrotu dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) reprezentuje Skarb Państwa w sprawach dotyczących restytucji dóbr kultury na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z zachowaniem zasad zastępstwa Skarbu Państwa, o których mowa w ustawie z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1265 i 1309);
- 3) występuje w postępowaniach cywilnych, karnych i w sprawach o przestępstwa skarbowe, administracyjnych, sądowno-administracyjnych, a także w postępowaniach w sprawach o wykroczenia i wykroczenia skarbowe, związanych z restytucją dóbr kultury, w tym zwrotem dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na zasadach przewidzianych w odrębnych ustawach;
- 4) prowadzi działania w celu odnalezienia dóbr kultury podlegających restytucji, w tym dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz zabezpiecza je po ich zwrocie;

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 354 z 28.12.2013, str. 132, Dz. Urz. UE L 159 z 28.05.2014, str. 1, Dz. Urz. UE L 159 z 28.05.2014, str. 11, Dz. Urz. UE L 147 z 12.06.2015, str. 24, Dz. Urz. UE L 200 z 26.07.2016, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 252 z 16.09.2016, str. 53.

- 5) współpracuje z właściwymi organami państw Unii Europejskiej oraz wspiera prowadzenie wzajemnych konsultacji w sprawach zwrotu dóbr kultury na terytoria państw Unii Europejskiej;
- 6) przekazuje Komisji Europejskiej co 5 lat sprawozdanie dotyczące wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/60/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie zwrotu dóbr kultury wyprowadzonych niezgodnie z prawem z terytorium państwa członkowskiego, zmieniającej rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 (Dz. Urz. UE L 159 z 28.05.2014, str. 1, z późn. zm.³⁾).

Art. 4. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego jest koordynatorem IMI i właściwym organem w rozumieniu art. 5 lit. e i f rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1024/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym i uchylającego decyzję Komisji 2008/49/WE („rozporządzenie w sprawie IMI”).

2. Właściwymi organami w rozumieniu art. 5 lit. f rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1, są:

- 1) minister właściwy do spraw zagranicznych;
- 2) Prokurator Generalny;
- 3) Komendant Główny Policji;
- 4) Komendant Główny Straży Granicznej;
- 5) Szef Krajowej Administracji Skarbowej;
- 6) Naczelnny Dyrektor Archiwów Państwowych;
- 7) Dyrektor Biblioteki Narodowej.

3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz organy, o których mowa w ust. 2, wykorzystują system IMI w celu zapewnienia współpracy i prowadzenia wzajemnych konsultacji z właściwymi organami państw Unii Europejskiej, w tym do rozpowszechniania istotnych dla danej sprawy informacji dotyczących dóbr kultury, które zostały skradzione lub wyprowadzone z naruszeniem prawa z ich terytoriów.

Art. 5. 1. W sprawach, o których mowa w art. 3 ust. 1, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego i inni członkowie Rady Ministrów, kierownicy urzędów centralnych, wojewodowie, prokuratura, Policja, Krajowa Administracja Skarbowa oraz Straż Graniczna prowadzą współpracę, która polega na:

- 1) prowadzeniu wspólnych działań mających na celu odnalezienie, zabezpieczenie, odzyskanie, w tym zwrot, dobra kultury, koordynowanych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego;
- 2) wymianie dokumentów i informacji dotyczących dóbr kultury objętych restytucją i działań związanych z restytucją dóbr kultury, w tym postępowań prowadzonych na podstawie innych ustaw;
- 3) wzajemnych konsultacjach mających na celu odnalezienie, zabezpieczenie, odzyskanie, w tym zwrot, dobra kultury;
- 4) zapewnieniu pomocy służby zagranicznej w przypadku działań restytucyjnych związanych z poszukiwaniem i odzyskiwaniem dóbr kultury, prowadzonych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) podejmowaniu przez służbę zagraniczną działań mających na celu umożliwienie osobom wyznaczonym przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wykonywania czynności związanych z poszukiwaniem i odzyskiwaniem dóbr kultury poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) podejmowaniu przez Policję działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom wyznaczonym przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do przeprowadzenia oględzin dobra kultury objętego restytucją lub uczestniczących w czynnościach zabezpieczenia tego dobra kultury.

2. W stosunkach międzynarodowych, jeżeli Rzeczpospolita Polska występuje wobec państwa obcego o zwrot dobra kultury, który ma nastąpić na podstawie norm prawa międzynarodowego, lub w sprawach, o których mowa w art. 42, gdy państwo obce występuje o zwrot dobra kultury wobec Rzeczypospolitej Polskiej, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego działa we współpracy z ministrem właściwym do spraw zagranicznych.

3. W stosunkach międzynarodowych, jeżeli wynika to z prawa międzynarodowego lub warunków państwa obcego, wobec którego Rzeczpospolita Polska występuje o zwrot dobra kultury, minister właściwy do spraw kultury i ochrony

³⁾ Zmiana wymienionej dyrektywy została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 147 z 12.06.2015, str. 24.

dziedzictwa narodowego może zwrócić się do ministra właściwego do spraw zagranicznych o reprezentowanie Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie dotyczącej restytucji dóbr kultury prowadzonej przez Rzeczpospolitą Polską.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, minister właściwy do spraw zagranicznych działa, z zachowaniem zasad zastępstwa Rzeczypospolitej Polskiej przed sądami, trybunałami i innymi organami orzekającymi w stosunkach międzynarodowych, określonymi w ustawie z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, we współpracy z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, na podstawie przedstawionego przez niego stanowiska i dokumentacji niezbędnej do prowadzenia sprawy, w tym wniosku do państwa obcego o zwrot dobra kultury.

5. W sprawach o przestępstwa obejmujące wyprowadzenie dobra kultury z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej organ prowadzący postępowanie karne jest obowiązany współpracować z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w celu doprowadzenia do zwrotu tego dobra kultury.

6. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w celu wykonywania swych zadań w sprawach, o których mowa w art. 3 ust. 1, może zlecać Policji ustalenie tożsamości lub miejsca pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osoby władającej dobrem kultury objętym restytucją oraz miejsca, w którym znajduje się to dobro kultury.

7. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz organy i podmioty, o których mowa w ust. 1 lub art. 4 ust. 2, w celu wykonywania zadań w sprawach, o których mowa w art. 3 ust. 1, mogą gromadzić i przetwarzać dane osoby będącej właścicielem lub władającej dobrem kultury objętym restytucją prowadzoną przez Rzeczpospolitą Polską, jak również osoby będącej właścicielem lub władającej dobrem kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1 lub art. 42, obejmujące:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) adres zamieszkania;
- 3) miejsce pobytu;
- 4) w odniesieniu do obywateli Rzeczypospolitej Polskiej – numer PESEL;
- 5) serię i numer dowodu osobistego lub paszportu lub oznaczenia innych dokumentów stwierdzających tożsamość osoby.

8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób współpracy, o której mowa w ust. 1,
- 2) tryb i sposób współpracy ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego i ministra właściwego do spraw zagranicznych w przypadkach, o których mowa w ust. 2 i 3,
- 3) szczegółowy zakres zadań koordynatora modułu systemu IMI dotyczącego zwrotu dóbr kultury

– z uwzględnieniem zapewnienia harmonizacji działań organów i podmiotów, o których mowa w ust. 1, związanych z restytucją dóbr kultury i efektywnego przepływu informacji między nimi i wykorzystania systemu IMI.

9. Instytucje kultury w rozumieniu art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz podmioty tworzące instytucje kultury, o których mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, udzielają ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wszelkich informacji na temat dóbr kultury będących przedmiotem restytucji oraz udostępniają dokumentację niezbędną dla celów restytucji tych dóbr kultury.

Art. 6. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego występuje o zwrot wyprowadzonego z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej narodowego dobra kultury RP, o którym mowa w art. 2 pkt 4 lit. b–e.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wystąpić o zwrot dobra kultury innego niż narodowe dobro kultury RP, o którym mowa w art. 2 pkt 4 lit. b–e, jeżeli jego zwrot jest uzasadniony interesem dziedzictwa kulturowego.

3. Wystąpienie o zwrot dobra kultury wyprowadzonego z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej następuje niezależnie od podjęcia albo zaniechania działań w celu jego odzyskania przez właściciela.

Art. 7. W sprawach, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 2, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego podejmuje działania mające na celu odzyskanie utraconego dobra kultury, w szczególności w drodze powództwa o wydanie lub ustalenie istnienia prawa własności na rzecz Skarbu Państwa.

Art. 8. Własność narodowego dobra kultury RP zwróconego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz nabycie i utrata prawa własności tego dobra podlegają prawu polskiemu niezależnie od tego, czy w chwili gdy nastąpiło zdarzenie pociągające za sobą nabycie lub utratę prawa własności, to dobro znajdowało się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 9. 1. W przypadku ustalenia, że wyprowadzenie narodowego dobra kultury RP z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nastąpiło z naruszeniem prawa, po zwrocie tego dobra kultury na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stosuje się odpowiednio przepisy art. 31 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 i 3 oraz art. 32 ustawy z dnia 19 marca 2004 r. – Prawo celne (Dz. U. z 2019 r. poz. 1169).

2. Zajęcie narodowego dobra kultury RP, o którym mowa w ust. 1, następuje w drodze decyzji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. W decyzji o zajęciu określa się w szczególności instytucję kultury wyspecjalizowaną w opiece nad zabytkami, w której dobro kultury ma być złożone do depozytu do czasu rozstrzygnięcia wniosku o przepadek na rzecz Skarbu Państwa.

3. Z wnioskiem o przepadek narodowego dobra kultury RP na rzecz Skarbu Państwa występuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

4. Jeżeli narodowe dobro kultury RP, którego wyprowadzenie z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nastąpiło z naruszeniem prawa, jest częścią składową rzeczy, traci ono taki charakter z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia o jego przepadku na rzecz Skarbu Państwa.

5. Nie można orzec o przepadku narodowego dobra kultury RP, którego wyprowadzenie z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z naruszeniem prawa nastąpiło w następstwie kradzieży lub przywłaszczenia, chyba że po dokonaniu kradzieży lub przywłaszczenia jego własność przeszła na osobę trzecią.

Art. 10. 1. Wydatki związane z działaniami podejmowanymi przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz przez inne organy i jednostki państwowe, o których mowa w art. 4 ust. 2 lub art. 5 ust. 1, w związku z restytucją dóbr kultury prowadzoną przez Rzeczpospolitą Polską, w szczególności koszty poszukiwania dobra kultury, koszty prowadzonych postępowań sądowych, administracyjnych i innych, koszty wynikające z wykonania orzeczeń zagranicznych o zwrocie dobra kultury, przemieszczenia z terytorium państwa obcego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przechowywania, ochrony i konserwacji odzyskanego dobra kultury, finansowane są z budżetu państwa z części organów i jednostek prowadzących poszczególne działania.

2. Wydatki związane z działaniami podejmowanymi przez służbę zagraniczną, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, stanowiące koszty pobytu i transportu osób wyznaczonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do działań związanych z restytucją dóbr kultury poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, tłumaczeń, ekspertyz prawnych, postępowań sądowych i administracyjnych, transportu dobra kultury i przemieszczenia dobra kultury z terytorium państwa obcego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, finansowane są z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 11. 1. Skarbowi Państwa przysługuje w stosunku do osoby, która swoim działaniem lub zaniechaniem spowodowała wyprowadzenie dobra kultury z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z naruszeniem prawa, roszczenie o zwrot kosztów poniesionych w celu zwrotu tego dobra kultury, chyba że osoba ta nie ponosi winy. Jeżeli do zwrotu kosztów jest zobowiązanych kilka osób, ich odpowiedzialność jest solidarna.

2. Dla zabezpieczenia roszczeń, o których mowa w ust. 1, Skarbowi Państwa przysługuje po zwrocie dobra kultury wyprowadzonego z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ustawowe prawo zastawu na tym dobrze kultury, o ile stanowi ono własność osoby zobowiązanej do zwrotu kosztów.

3. Roszczenie, o którym mowa w ust. 1, w stosunku do właściciela dobra kultury wyprowadzonego z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku orzeczenia o jego przepadku na rzecz Skarbu Państwa wygasa w części, która znajduje pokrycie w wartości rynkowej rzeczy według stanu i cen z chwili wydania orzeczenia o przepadku.

Art. 12. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wykonuje uprawnienia przysługujące Skarbowi Państwa w zakresie:

- 1) gospodarowania dobrami kultury odzyskanymi wskutek restytucji prowadzonej przez Rzeczpospolitą Polską lub narodowymi dobrami kultury RP objętymi przepadkiem na rzecz Skarbu Państwa;
- 2) darowizn dóbr kultury na rzecz Skarbu Państwa.

2. Do wydatków związanych z wykonywaniem uprawnień, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 10.

3. Gospodarując dobrami kultury, o których mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego:

- 1) kieruje się zasadą integralności kolekcji i zbiorów, związku z ich historyczną siedzibą, bezpieczeństwem dobra kultury, a w przypadku zabytku archeologicznego – miejscem jego pochodzenia lub znalezienia;
- 2) może powierzyć te dobra instytucji kultury albo innej jednostce sektora finansów publicznych wyspecjalizowanej w opiece nad zabytkami w celu sprawowania opieki nad nimi na podstawie umowy depozytu.

4. Umowa, o której mowa w ust. 3 pkt 2, może przewidywać zobowiązanie instytucji kultury albo innej jednostki sektora finansów publicznych wyspecjalizowanej w opiece nad zabytkami do nieodpłatnego przechowywania dobra kultury w sposób dla niego właściwy oraz wykonywania prac konserwatorskich w zakresie i za zgodą ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, a także uprawnienie depozytariusza do eksponowania i udostępniania dobra kultury i jego wizerunku na warunkach uzgodnionych z ministrem.

5. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może powierzyć wykonywanie niektórych działań związanych z gospodarowaniem dobrami kultury, o których mowa w ust. 1, instytucji kultury wyspecjalizowanej w opiece nad zabytkami, dla której jest on podmiotem tworzącym lub współprowadzącym, a w odniesieniu do materiałów bibliotecznych i archiwalnych – odpowiednio Dyrektorowi Biblioteki Narodowej albo Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych.

6. W odniesieniu do dóbr kultury, o których mowa w ust. 1, a które wiążą się z zakresem działania archiwów wyodrębnionych, uprawnienia, o których mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wykonuje w porozumieniu z ministrem lub innym organem właściwym dla odpowiedniego archiwum wyodrębnionego.

7. Działanie w porozumieniu, o którym mowa w ust. 6, ma na celu wskazanie dóbr kultury, które ze względu na swój charakter lub treść będą powierzone do przechowywania rzeczowo właściwemu archiwum wyodrębnionemu.

Art. 13. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może nieodpłatnie przenieść własność dobra kultury stanowiącego mienie Skarbu Państwa, w szczególności dobra kultury odzyskanego wskutek restytucji, na państwową instytucję kultury lub inną państwową jednostkę sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 9 pkt 11 i 12 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869), posiadającą zbiory, w skład których w przeszłości wchodziło przekazywane dobro kultury.

2. Jeżeli kilka państwowych instytucji kultury lub innych państwowych jednostek sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 9 pkt 11 i 12 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, posiada zbiory, o których mowa w ust. 1, albo w przypadku gdy żaden z tych podmiotów nie posiada takich zbiorów, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określa podmiot, na który własność dobra kultury ma zostać przeniesiona.

3. Jeżeli zbiory, o których mowa w ust. 1, znajdują się w posiadaniu samorządowej instytucji kultury, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może nieodpłatnie przenieść własność dobra kultury na tę instytucję kultury.

4. W razie likwidacji instytucji kultury lub państwowej jednostki sektora finansów publicznych, na którą własność dobra kultury została przeniesiona na podstawie ust. 1–3, własność tego dobra kultury przechodzi na Skarb Państwa, a minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wykonuje uprawnienia przysługujące Skarbowi Państwa w zakresie gospodarowania tym dobrem kultury.

Rozdział 2

Postępowanie w sprawie zwrotu z terytorium państwa Unii Europejskiej narodowych dóbr kultury RP wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 14. 1. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się w sprawach zwrotu z terytorium państwa Unii Europejskiej narodowego dobra kultury RP wyprowadzonego z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 1 stycznia 1993 r.

2. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się ponadto w sprawach zwrotu z terytorium państwa Unii Europejskiej narodowego dobra kultury RP wyprowadzonego z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do dnia 31 grudnia 1992 r., a także innych dóbr kultury, jeżeli prawo państwa Unii Europejskiej przewiduje w tych przypadkach zasady postępowania takie, jak dla narodowego dobra kultury RP, o którym mowa w ust. 1.

Art. 15. 1. W przypadku podejrzenia, że narodowe dobro kultury RP wyprowadzone z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej znajduje się na terytorium państwa Unii Europejskiej, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego niezwłocznie zawiadamia, za pośrednictwem systemu IMI, państwa Unii Europejskiej o podejrzeniu wyprowadzenia z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej narodowego dobra kultury RP, podając informacje umożliwiające jego identyfikację.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego składa do właściwego organu państwa Unii Europejskiej, co do którego zachodzi podejrzenie, że na jego terytorium znajduje się wyprowadzone z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej narodowe dobro kultury RP, wniosek o podjęcie poszukiwań tego dobra i działań mających na celu ustalenie tożsamości jego posiadacza lub dzierżyciela.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, zawiera informacje niezbędne dla ułatwienia poszukiwania narodowego dobra kultury RP, w szczególności dotyczące rzeczywistego lub przypuszczalnego położenia dobra wskazanego we wniosku.

Art. 16. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w terminie 6 miesięcy od dnia powiadomienia przez państwo Unii Europejskiej o odnalezieniu na jego terytorium narodowego dobra kultury RP, co do którego istnieją podstawy, aby uważać, że zostało ono wyprowadzone z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, sprawdza, czy jest ono narodowym dobrem kultury RP wyprowadzonym z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 17. W przypadku odnalezienia na terytorium państwa Unii Europejskiej narodowego dobra kultury RP wyprowadzonego z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego podejmuje działania mające na celu zwrot tego dobra na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na zasadach i w terminach przewidzianych prawem tego państwa, a także niezwłocznie powiadamia właściwy organ tego państwa, w szczególności za pośrednictwem systemu IMI, o wystąpieniu z roszczeniem o zwrot narodowego dobra kultury RP na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 3

Postępowanie w sprawie zwrotu z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zagranicznych narodowych dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium państwa Unii Europejskiej

Art. 18. 1. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się do zwrotu zagranicznego narodowego dobra kultury wyprowadzonego z naruszeniem prawa z terytorium państwa Unii Europejskiej od dnia 1 stycznia 1993 r. i znajdującego się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w ust. 1, następuje przez wydanie tego dobra na terytorium państwa Unii Europejskiej, z którego zostało wyprowadzone z naruszeniem prawa, właściwym organom tego państwa.

Art. 19. 1. Za wyprowadzenie z naruszeniem prawa z terytorium państwa Unii Europejskiej uznaje się wywóz zagranicznego narodowego dobra kultury, który nastąpił z naruszeniem przepisów tego państwa dotyczących ochrony zagranicznych narodowych dóbr kultury określonych w art. 18 ust. 1 lub z naruszeniem rozporządzenia Rady (WE) nr 116/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie wywozu dóbr kultury.

2. Za wyprowadzenie z naruszeniem prawa uważa się także naruszenie warunków czasowego wywozu zagranicznego narodowego dobra kultury, dokonanego zgodnie z przepisami, o których mowa w ust. 1, w szczególności naruszenie obowiązku przywozu zagranicznego narodowego dobra kultury z powrotem w terminie.

Art. 20. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego na wniosek państwa Unii Europejskiej występującego o zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, we współpracy z innymi członkami Rady Ministrów, kierownikami urzędów centralnych, wojewodami, Krajową Administracją Skarbową, Strażą Graniczną, prokuraturą i Policją organizuje poszukiwania tego dobra oraz podejmuje działania mające na celu ustalenie tożsamości właściciela, posiadacza lub dzierżyciela.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera informacje umożliwiające odnalezienie zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, ze wskazaniem rzeczywistego lub przypuszczalnego miejsca jego przechowywania. Państwo Unii Europejskiej występujące z wnioskiem może wystąpić o zabezpieczenie tego dobra w trybie określonym w art. 23.

Art. 21. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego zawiadamia państwo Unii Europejskiej o odnalezieniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rzeczy, co do której istnieje podejrzenie, że jest ona zagranicznym narodowym dobrem kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, wskazując okoliczności uzasadniające takie podejrzenie.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego umożliwia właściwym organom państwa Unii Europejskiej występującego o zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, przeprowadzenie w terminie 6 miesięcy od dnia powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, oględzin lub innych odpowiednich

czynności mających na celu stwierdzenie, czy odnaleziona rzecz jest poszukiwanym zagranicznym narodowym dobrem kultury.

Art. 22. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, we współpracy z właściwym organem państwa Unii Europejskiej występującego o zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, podejmuje niezbędne działania mające na celu zabezpieczenie stanu zachowania odnalezionego dobra kultury.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego podejmuje niezbędne działania mające na celu zapobieżenie działaniom uniemożliwiającym zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, państwu Unii Europejskiej występującemu o jego zwrot.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się w przypadku niedochowania przez właściwe organy państwa Unii Europejskiej terminu przeprowadzenia oględzin lub innych czynności, o których mowa w art. 21 ust. 2.

Art. 23. 1. W celu zapobieżenia zagrożeniu dla zagranicznego narodowego dobra kultury wskazanego we wniosku, o którym mowa w art. 20, polegającego na możliwości jego ukrycia, zniszczenia, uszkodzenia, pogorszenia stanu zachowania, kradzieży, zaginięcia lub nielegalnego wywiezienia za granicę, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wydać decyzję o zabezpieczeniu tego dobra w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia.

2. Dokonując czasowego zajęcia zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oddaje je na przechowanie, w zależności od jego rodzaju, do muzeum, archiwum państwowego lub biblioteki, a także zawiadamia państwo Unii Europejskiej występujące z wnioskiem, o którym mowa w art. 20, o przewidywanych kosztach przechowania i innych czynności związanych z zabezpieczeniem oraz wzywa do uiszczenia zaliczki na poczet tych kosztów w terminie 30 dni pod rygorem uchylenia zabezpieczenia.

3. Wydatki niezbędne w celu wykonania zabezpieczenia, o którym mowa w ust. 1, są pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, z zastrzeżeniem art. 40 ust. 1.

Art. 24. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego pośredniczy między obecnym właścicielem lub posiadaczem albo dzierżycielem zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, a państwem Unii Europejskiej występującym o jego zwrot, mając na celu polubowne rozstrzygnięcie sporu, oraz informuje obie strony o zasadach mediacji, postępowania pojednawczego oraz postępowania przed sądem polubownym, określonych w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, z późn. zm.⁴⁾).

Art. 25. Działañ, o których mowa w art. 20–24, nie prowadzi się, jeżeli wyprowadzenie zagranicznego narodowego dobra kultury z terytorium państwa Unii Europejskiej występującego o zwrot nie jest już niezgodne z prawem tego państwa.

Art. 26. 1. Państwo Unii Europejskiej, z którego terytorium zostało wyprowadzone zagraniczne narodowe dobro kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, może żądać od posiadacza zwrotu tego dobra na swoje terytorium. Roszczenie to przysługuje także przeciwko dzierżycielowi, jeżeli jednak posiadacz jest znany, powództwo powinno zostać w każdym wypadku wytoczone przeciwko niemu.

2. W wypadku wystąpienia przez właściciela zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, lub inną osobę uprawnioną z żądaniem wydania tego dobra pierwszeństwo ma żądanie określone w ust. 1.

3. Sprawy o zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, podlegają rozpoznaniu w postępowaniu cywilnym. Sprawy te należą do jurysdykcji krajowej, jeżeli dobro kultury objęte roszczeniem znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Roszczenie, o którym mowa w ust. 1, nie jest zależne od tego, komu przysługuje własność zagranicznego narodowego dobra kultury, ani od innych praw przysługujących posiadaczowi, dzierżycielowi lub osobie trzeciej do zagranicznego narodowego dobra kultury.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1467, 1499, 1544, 1629, 1637, 1693, 2385 i 2432 oraz z 2019 r. poz. 55, 60, 1043 i 1146.

Art. 27. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego po otrzymaniu zawiadomienia od państwa Unii Europejskiej, w szczególności za pośrednictwem systemu IMI, o wniesieniu pozwu w sprawie, o której mowa w art. 26 ust. 1, przeciwko posiadaczowi lub dzierżycielowi zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, niezwłocznie zawiadamia pozostałe państwa Unii Europejskiej, w szczególności za pośrednictwem systemu IMI, o wniesieniu pozwu o zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1.

Art. 28. 1. Roszczenie, o którym mowa w art. 26 ust. 1, nie ulega przedawnieniu.

2. W przypadku zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, zaliczanego do zbiorów publicznych państwa Unii Europejskiej, z którego terytorium zostało ono wyprowadzone z naruszeniem prawa, stanowiącego własność tego państwa, jego władz lokalnych lub regionalnych lub podmiotu będącego własnością tego państwa albo jego władz lokalnych lub regionalnych albo stanowiącego własność podmiotu finansowanego w znacznym stopniu przez to państwo lub jego władze lokalne albo regionalne, a także w przypadku zagranicznego narodowego dobra kultury znajdującego się w zasobach kościoła i związku wyznaniowego, podlegających w tym państwie szczególnej ochronie prawnej, roszczenie, o którym mowa w art. 26 ust. 1, wygasa po upływie 3 lat od dnia, w którym właściwy organ państwa Unii Europejskiej uzyskał informację o miejscu, w którym znajduje się zagraniczne narodowe dobro kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, oraz informacje pozwalające zidentyfikować jego posiadacza lub dzierżyciela, nie więcej jednak niż po upływie 75 lat od dnia wyprowadzenia tego dobra kultury z naruszeniem prawa z terytorium państwa Unii Europejskiej, chyba że umowa dwustronna między Rzeczpospolitą Polską a tym państwem przewiduje termin dłuższy.

3. W przypadku zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, niezaliczanego do zbiorów, o których mowa w ust. 2, roszczenie, o którym mowa w art. 26 ust. 1, wygasa po upływie 3 lat od dnia, w którym właściwy organ państwa Unii Europejskiej uzyskał informację o miejscu, w którym znajduje się zagraniczne narodowe dobro kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, oraz informacje pozwalające zidentyfikować jego posiadacza lub dzierżyciela, nie więcej jednak niż po upływie 30 lat od dnia wyprowadzenia tego dobra kultury z naruszeniem prawa z terytorium państwa Unii Europejskiej.

Art. 29. Roszczenie, o którym mowa w art. 26 ust. 1, nie przysługuje, jeżeli w dniu wniesienia pozwu wyprowadzenie zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, z terytorium państwa Unii Europejskiej występującego o zwrot nie jest już niezgodne z prawem tego państwa.

Art. 30. 1. Powództwo w sprawach, o których mowa w art. 26 ust. 1, wytacza się przed sądem okręgowym właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę pozwanego. Jeżeli żaden z pozwanych nie ma miejsca zamieszkania lub siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej, właściwy jest Sąd Okręgowy w Warszawie.

2. Do pozwu dołącza się w szczególności:

- 1) opis zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1;
- 2) dokumenty potwierdzające, że dobro kultury jest zagranicznym narodowym dobrem kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1;
- 3) oświadczenie, złożone przez właściwy organ państwa Unii Europejskiej występującego z powództwem, o niezgodnym z prawem wyprowadzeniu tego dobra kultury z jego terytorium;
- 4) odpisy pozwu wraz z odpisami załączników w celu doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom oraz ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

3. Sąd niezwłocznie informuje ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego o wniesieniu pozwu, przesyłając mu odpis pozwu z odpisami załączników.

4. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wstąpić do postępowania w każdym jego stadium na zasadach określonych w art. 95 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jeżeli wymaga tego ochrona dziedzictwa kulturowego Rzeczypospolitej Polskiej lub uzasadniony interes obywateli.

5. Doręczeń państwu Unii Europejskiej dokonuje się w siedzibie ambasady tego państwa w Rzeczypospolitej Polskiej. Jeżeli państwo Unii Europejskiej ustanowiło na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pełnomocnika procesowego lub osobę upoważnioną do odbioru pism sądowych, doręczeń dokonuje się tym osobom.

Art. 31. 1. Postępowanie prowadzone z powództwa właściciela lub innej osoby uprawnionej w sprawie o wydanie zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, podlega zawieszeniu z urzędu w przypadku wniesienia przez państwo Unii Europejskiej w sprawie, o której mowa w art. 26 ust. 1, pozwu obejmującego żądanie zwrotu tego dobra kultury.

2. Sąd podejmuje postępowanie zawieszone na podstawie ust. 1 z dniem uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie z powództwa wytoczonego przez państwo Unii Europejskiej o zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury.

3. Do postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie tytułu wykonawczego nakazującego wydanie zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, właścicielowi lub innej osobie uprawnionej stosuje się odpowiednio ust. 1 i 2. W przypadku zwrotu tego dobra kultury na terytorium państwa Unii Europejskiej, które wniosło powództwo w sprawie, o której mowa w art. 26 ust. 1, postępowanie egzekucyjne umarza się z urzędu.

Art. 32. 1. Pozwany będący dzierżycielem zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, objętego powództwem wskazuje osobę, za którą faktycznie władza tym dobrem, jeżeli nie została ona pozwana, w taki sposób, aby jej wezwanie było możliwe.

2. Sąd wzywa osobę wskazaną przez pozwanego do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanego, jeżeli jej miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu albo siedziba są znane.

3. Do wezwania do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanego na podstawie ust. 2 stosuje się przepisy art. 198 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego.

4. Posiadacz zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, objętego powództwem może żądać od pozwanego naprawienia szkody, którą poniósł na skutek tego, że nie mógł on wziąć udziału w postępowaniu z winy pozwanego.

Art. 33. 1. W wyroku nakazującym zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, sąd na wniosek pozwanego zgłoszony do zamknięcia rozprawy w pierwszej instancji orzeka o odszkodowaniu od państwa Unii Europejskiej na rzecz pozwanego, który wykaze, że przy nabyciu tego dobra wykazał się należyłą ostrożnością i starannością.

2. Przy ocenie należytej ostrożności i staranności sąd bierze pod uwagę wszystkie okoliczności nabycia, w szczególności dokumentację dotyczącą pochodzenia zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, istnienie pozwolenia na wywóz tego dobra wymaganego zgodnie z przepisami państwa Unii Europejskiej występującego z powództwem, rodzaj stron uczestniczących w transakcji, zapłaconą cenę, sprawdzenie przez posiadacza dostępnego rejestru skradzionych dóbr kultury i wszystkich innych niezbędnych informacji i dokumentów, które posiadacz mógł przy zachowaniu należytej staranności uzyskać, oraz wszelkie inne działania, które byłyby uzasadnione w okolicznościach danej sprawy.

3. Jeżeli pozwany wszedł w posiadanie zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, objętego powództwem w drodze spadku lub darowizny, ocenie, o której mowa w ust. 2, podlega także poprzedni posiadacz. Pozwany nie może powoływać się na nabycie własności zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, w drodze spadku lub darowizny, o ile własność nie przysługiwała spadkodawcy lub darczyńcy.

4. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1, sąd ustala, kierując się względami słuszności, biorąc pod uwagę w szczególności prawo do zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, objętego powództwem przysługujące pozwanemu oraz poniesione przez pozwanego – a w przypadku, o którym mowa w ust. 3, także przez poprzedniego posiadacza – koszty, w tym koszty poniesione na ochronę, opracowanie i konserwację tego dobra.

5. W przypadku nakazania zwrotu zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, na rzecz powoda z jednoczesnym zasądzeniem odszkodowania na rzecz pozwanego, a także w przypadku gdy pozwany nie jest odpowiedzialny za wyprowadzenie z naruszeniem prawa tego dobra z terytorium państwa Unii Europejskiej, koszty procesu ponosi powód.

Art. 34. Odszkodowanie, o którym mowa w art. 33 ust. 1, może być ustalone także w drodze ugody między posiadaczem lub dzierżycielem zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, a państwem Unii Europejskiej występującym o jego zwrot.

Art. 35. 1. Uznanie roszczenia, o którym mowa w art. 26 ust. 1, oraz ugoda pozasądowa obejmująca obowiązek zwrotu zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, na terytorium państwa Unii Europejskiej wywołuje skutek po wydaniu pozwolenia, o którym mowa w art. 39 ust. 1.

2. Ugoda lub inne oświadczenie mogące stanowić tytuł egzekucyjny obejmujący zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, na terytorium państwa Unii Europejskiej nie są dopuszczalne przed wydaniem pozwolenia, o którym mowa w art. 39 ust. 1.

3. Klauzula wykonalności nadana wyrokowi sądu polubownego nakazującemu zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, na terytorium państwa Unii Europejskiej nie może być nadana przed wydaniem pozwolenia, o którym mowa w art. 39 ust. 1.

4. Klauzula wykonalności nadana tytułowi egzekucyjnemu, o którym mowa w ust. 2, oraz wyrokowi sądu polubownego, o którym mowa w ust. 3, traci moc na skutek uchylenia albo stwierdzenia nieważności decyzji, o której mowa w art. 39 ust. 1.

5. Wniesienie skargi do sądu administracyjnego na decyzję, o której mowa w art. 39 ust. 1, wstrzymuje wykonanie ugody lub innego oświadczenia oraz wyroku sądu polubownego, o których mowa w ust. 1–4.

Art. 36. 1. Do wykonania wyroku nakazującego zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, na terytorium państwa Unii Europejskiej stosuje się art. 1050 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego. Jeżeli jednak państwo Unii Europejskiej, na którego rzecz orzeczono obowiązek zwrotu zagranicznego narodowego dobra kultury, ustanowi pełnomocnika do odbioru tego dobra na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wykonanie wyroku następuje w trybie egzekucji sądowej przewidzianym dla świadczenia niepieniężnego obejmującego wydanie rzeczy ruchomej.

2. Zapłata odszkodowania, o którym mowa w art. 33 ust. 1, następuje z chwilą wydania zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, państwu Unii Europejskiej na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145) i w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego dla świadczeń wzajemnych, które powinny być spełnione jednocześnie.

Art. 37.⁵⁾ W sprawach nieuregulowanych w art. 26–36 oraz art. 40 do postępowania w sprawach o zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, na terytorium państwa Unii Europejskiej stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, a w zakresie kosztów sądowych, wydatków i opłat egzekucyjnych stosuje się przepisy ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 785 i 1043) oraz ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz. U. poz. 770 i 2244).

Art. 38. Prawo własności zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, zwróconego państwu Unii Europejskiej regulują przepisy tego państwa.

Art. 39. 1. Zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, będącego także narodowym dobrem kultury RP, w przypadku gdy jego posiadacz lub dzierżyciel uznał roszczenie państwa Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 26 ust. 1, lub zawarł ugodę obejmującą obowiązek zwrotu tego dobra kultury, albo gdy sąd polubowny wydał wyrok nakazujący zwrot tego dobra kultury na terytorium państwa Unii Europejskiej, następuje po wydaniu:

- 1) jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę wydanego na podstawie art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jeżeli to dobro jest zabytkiem;
- 2) pozwolenia na stały wywóz dobra kultury za granicę, jeżeli to dobro kultury nie jest zabytkiem.

2. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, wydaje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, z tym że w odniesieniu do materiałów bibliotecznych pozwolenie wydaje Dyrektor Biblioteki Narodowej, a w odniesieniu do materiałów archiwalnych – Naczelný Dyrektor Archiwów Państwowych.

3. Odmawia się wydania pozwolenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli:

- 1) nie zachodzą przesłanki dopuszczalności roszczenia o zwrot określone w art. 18 i art. 19;
- 2) zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 28 lub art. 29;
- 3) podmiot tworzący instytucję kultury, o którym mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, będący posiadaczem lub dzierżycielem dobra kultury, o którym mowa w ust. 1, nie wyraził zgody na zwrot tego dobra kultury.

4. Rozpoznając wniosek o wydanie pozwolenia, o którym mowa w ust. 1, organ nie jest związany wyrokiem sądu polubownego ani stanowiskiem stron.

5. Z wnioskiem o wydanie pozwolenia, o którym mowa w ust. 1, występuje posiadacz lub dzierżyciel dobra kultury, o którym mowa w ust. 1.

6. Wniosek o wydanie pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, zawiera:

- 1) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres wnioskodawcy albo nazwę, siedzibę i adres jednostki organizacyjnej, będącej wnioskodawcą;

⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 51 ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz. U. poz. 770), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

- 2) określenie dobra kultury wraz ze wskazaniem imienia i nazwiska autora, o ile to możliwe, oraz opisem umożliwiającym identyfikację dobra kultury, w szczególności wskazującym cechy szczególne, takie jak oznakowania, sygnatury, uszkodzenia;
- 3) uzasadnienie wniosku.

7. Do pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, nie stosuje się art. 52 ust. 1a i 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

8. Przepisów ust. 1–7 nie stosuje się w przypadku nakazania zwrotu dobra kultury wyrokiem sądu powszechnego.

9. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) dokumenty dołączane do wniosku o wydanie pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2,
- 2) wzór pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2

– uwzględniając potrzebę zapewnienia ekonomiki postępowania oraz umożliwienia skutecznej identyfikacji dobra kultury, o którym mowa w ust. 1.

Art. 40. 1. Państwo Unii Europejskiej występujące o zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, ponosi koszty związane z poszukiwaniem, zabezpieczeniem stanu zachowania tego dobra kultury, koszty zabezpieczenia, o którym mowa w art. 23, oraz koszty wynikające z wykonania orzeczenia sądu o jego zwrocie, w szczególności wydatki i opłaty egzekucyjne oraz inne koszty przemieszczenia tego dobra kultury na terytorium tego państwa i jego wydania.

2. Państwu Unii Europejskiej występującemu o zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, przysługuje roszczenie o zwrot kosztów, o których mowa w ust. 1, w stosunku do osoby, która swoim działaniem lub zaniechaniem spowodowała wyprowadzenie z naruszeniem prawa tego dobra z terytorium tego państwa, chyba że osoba ta nie ponosi winy.

3. Jeżeli do zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 1, jest zobowiązanych kilka osób, ich odpowiedzialność jest solidarna.

Art. 41. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może powierzyć prowadzenie działań określonych w art. 20 ust. 1, art. 21, art. 22 ust. 1 i 2, art. 24 i art. 27 instytucji kultury wyspecjalizowanej w opiece nad zabytkami, dla której jest podmiotem tworzącym, a w odniesieniu do materiałów bibliotecznych i archiwalnych odpowiednio – Dyrektorowi Biblioteki Narodowej albo Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych.

Rozdział 4

Postępowanie w sprawie zwrotu z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dóbr kultury przemieszczonych z terytorium państw obcych

Art. 42. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się do zwrotu dobra kultury, które zostało przemieszczone z terytorium państwa obcego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jego zwrot na terytorium państwa obcego, z którego dobro kultury zostało przemieszczone lub do którego powinno zostać zwrócone na podstawie umowy międzynarodowej wiążącej Rzeczpospolitą Polską, ma nastąpić na podstawie norm prawa międzynarodowego.

Art. 43. 1. Zwrot dobra kultury, o którym mowa w art. 42, będącego także narodowym dobrem kultury RP następuje po wydaniu:

- 1) jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę wydane na podstawie art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jeżeli dobro kultury jest zabytkiem;
- 2) pozwolenia na stały wywóz dobra kultury za granicę, jeżeli dobro kultury nie jest zabytkiem;
- 3) pozwolenia standardowego na stały wywóz dobra kultury za granicę wydane zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1081/2012 z dnia 9 listopada 2012 r. do celów rozporządzenia Rady (WE) nr 116/2009 w sprawie wywozu dóbr kultury (Dz. Urz. UE L 324 z 22.11.2012, str. 1, z późn. zm.⁶⁾), jeżeli dobro kultury jest dobrem kultury w rozumieniu rozporządzenia Rady (WE) nr 116/2009 w sprawie wywozu dóbr kultury.

⁶⁾ Zmiana wymienionego rozporządzenia została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 93 z 28.03.2014, str. 86.

2. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, wydaje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, z tym że w odniesieniu do materiałów bibliotecznych pozwolenie wydaje Dyrektor Biblioteki Narodowej, a w odniesieniu do materiałów archiwalnych – Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych.

3. Odmawia się wydania pozwolenia, o którym mowa w ust. 1, gdy zwrot dobra kultury nie jest zgodny z normami prawa międzynarodowego lub gdy narusza w sposób istotny interes dziedzictwa kulturowego Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się na wniosek osoby, w której posiadaniu znajduje się dobro kultury, lub z urzędu, po wystąpieniu państwa obcego, o którym mowa w art. 42, do Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o zwrot dobra kultury.

5. Wniosek o wydanie pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, zawiera:

- 1) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres wnioskodawcy albo nazwę, siedzibę i adres jednostki organizacyjnej będącej wnioskodawcą;
- 2) określenie dobra kultury wraz ze wskazaniem imienia i nazwiska autora, o ile to możliwe, oraz opisem umożliwiającym identyfikację dobra kultury, w szczególności wskazującym cechy szczególne, takie jak oznakowania, sygnatury, uszkodzenia;
- 3) uzasadnienie wniosku zawierające powołanie normy prawa międzynarodowego, na podstawie której ma nastąpić zwrot dobra kultury państwu obcemu, i wskazanie okoliczności przemieszczenia dobra kultury z terytorium państwa obcego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wraz z dowodami na te okoliczności.

6. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się po uzyskaniu opinii ministra właściwego do spraw zagranicznych.

7. Do pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, nie stosuje się art. 52 ust. 1a ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

8. Zwrot dobra kultury, o którym mowa w art. 42, niebędącego narodowym dobrem kultury RP następuje po uzyskaniu przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego opinii ministra właściwego do spraw zagranicznych.

9. Opinie, o których mowa w ust. 6 i 8, wydaje się w terminie miesiąca od dnia wystąpienia o wydanie opinii. Niezajęcie stanowiska w terminie uznaje się za wyrażenie opinii pozytywnej.

10. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) dokumenty dołączane do wniosku o wydanie pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2,
- 2) wzór pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2

– uwzględniając potrzebę zapewnienia ekonomiki postępowania oraz umożliwienia skutecznej identyfikacji dobra kultury, o którym mowa w art. 42.

Art. 44. 1. Dobro kultury, o którym mowa w art. 42, wydaje państwu obcemu występującemu o jego zwrot minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Sposób wydania ustala minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w porozumieniu z państwem obcym występującym o zwrot.

2. Wydanie dobra kultury, o którym mowa w art. 42, należącego do Skarbu Państwa państwu obcemu przenosi własność tego dobra na to państwo.

3. W przypadku dobra kultury, o którym mowa w art. 42, należącego do innych osób, w tym osób prawnych będących jednostkami sektora finansów publicznych, skutek, o którym mowa w ust. 2, może nastąpić po wyrażeniu zgody przez te osoby. Oświadczenie zawierające zgodę składa się w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym i przedstawia się ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, który doręcza je państwu obcemu występującemu o zwrot w siedzibie ambasady tego państwa w Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 5

Narodowe dobra kultury RP należące do zbiorów publicznych

Art. 45. Czynności prawnej obejmującej przeniesienie własności lub obciążenie narodowego dobra kultury RP należącego do zbiorów publicznych dokonuje się w formie pisemnej z datą pewną.

Art. 46. Własność narodowego dobra kultury RP należącego do zbiorów publicznych nie może być nabyta od osoby nieuprawnionej do rozporządzania nim ani przez zasiedzenie.

Art. 47. Roszczenie o wydanie narodowego dobra kultury RP należącego do zbiorów publicznych przysługujące podmiotom, o których mowa w art. 2 pkt 6, nie ulega przedawnieniu.

Art. 48. 1. Roszczenie nabywcy, który działając w dobrej wierze nabył narodowe dobro kultury RP należące do zbiorów publicznych od osoby nieuprawnionej do rozporządzania nim, przysługujące nabywcy wobec tej osoby oraz osób odpowiadających z nią solidarnie, przedawnia się z upływem 10 lat od wydania narodowego dobra kultury RP z powrotem właścicielowi, o którym mowa w art. 2 pkt 6.

2. Roszczenie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje nabywcy w zakresie, w którym nie znajduje ono pokrycia w świadczeniu otrzymanym przez niego w związku z dalszym zbyciem tego dobra osobie trzeciej ani w świadczeniu otrzymanym od właściciela tytułem zwrotu nakładów na to dobro.

Art. 49. Za zobowiązanie do zapłaty tytułem zwrotu świadczenia nienależnego spełnionego w celu nabycia własności narodowego dobra kultury RP należącego do zbiorów publicznych od osoby nieuprawnionej do rozporządzania nim przysługujące nabywcy działającemu w dobrej wierze w zakresie określonym w art. 48 ust. 2 odpowiadają solidarnie ze zbywcą osoby, które nie będąc uprawnionymi do rozporządzania tym dobrem wcześniej zbywały je działając w złej wierze. Odpowiedzialność tych osób ograniczona jest do wartości rynkowej dobra kultury.

Art. 50. Sprawy związane z odzyskaniem utraconych narodowych dóbr kultury RP pochodzących ze zbiorów publicznych są sprawami z zakresu ochrony zbiorów publicznych, o których mowa w art. 95 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Art. 51. 1. Przepisów art. 46, art. 49 i art. 50 nie stosuje się do rzeczy wpisanej do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury.

2. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do narodowych dóbr kultury RP będących własnością kościołów i innych związków wyznaniowych, kościelnych osób prawnych, stowarzyszeń kościelnych i fundacji zakładanych przez kościelne osoby prawne oraz osób prawnych zakładanych przez inne związki wyznaniowe.

Rozdział 6

Przepisy karne

Art. 52. 1. Kto utrudnia postępowanie o zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1, w ten sposób, że w celu ukrycia tego dobra udziela właściwemu organowi nieprawdziwych informacji lub zataja przed tym organem informację o miejscu przechowywania tego dobra, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. W wypadku mniejszej wagi sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

3. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 sąd może orzec nawiązkę na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 53. Nie podlega karze za przestępstwo określone w art. 52, kto dobrowolnie zwrócił dobro kultury właściwym organom państwa, z którego zostało wyprowadzone, lub właściwym organom polskim lub kto ujawnił wobec właściwego organu miejsce przechowywania dobra kultury lub osobę je przechowującą, na skutek czego dobro kultury zostało odnalezione.

Rozdział 7

Zmiany w przepisach

Art. 54–63. (pominięte)⁷⁾

Rozdział 8

Przepisy przejściowe, przepis dostosowujący i końcowy

Art. 64. Do postępowań w sprawie restytucji zabytków wywiezionych niezgodnie z prawem z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej wszczętych na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art. 61 i niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy tej ustawy w brzmieniu dotychczasowym.

⁷⁾ Zamieszczone w obwieszczeniu.

Art. 65. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 54 zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 54, jednak nie dłużej niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 66. Pierwsze sprawozdanie, o którym mowa w art. 3 ust. 2 pkt 6, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przekaze w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 67. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia⁸⁾, z wyjątkiem art. 61 pkt 9, 12 i 13, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

⁸⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 5 czerwca 2017 r.